RVB23-0052

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Vaststellen Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024
Nummer voorstel	:	RVB23-0052
Datum voorstel	:	10 oktober 2023
Portefeuillehouder(s)	:	Mevr. A.M. Demmers-van der Geest
Contactpersoon	:	Dhr. L.A.M. Kuijpers
Afdeling	:	Economie, Recreatie en Vrijetijdsbesteding
Contactpersoon Email	:	b.kuijpers@bergenopzoom.nl
Contactpersoon Telefoon	:	0164-277629
Programmanummer en -naam	:	3. Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs

Voorstel:

De Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024 vast te stellen.

Type voorstel:

☑ Kaderstellend
☐ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☐	☑
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

De inhoud van het raadsvoorstel is ambtelijk voorbereid door de vakafdelingen (Economie, Recreatie en Vrijetijdsbesteding en Ruimtelijke Ontwikkeling en Vergunningverlening) in samenspraak met de juristen en afgestemd met de portefeuillehouder erfgoed. Communicatie naar buiten toe vindt plaats op de gebruikelijke wijze. De vaststelling van de verordening wordt op de voorgeschreven wijze via DROP gepubliceerd en digitaal bekend gemaakt via het digitale Gemeenteblad. Digitale bekendmaking is een voorwaarde voor inwerkingtreding.

Samenvatting:

Artikel 3.16, eerste lid van de Erfgoedwet, biedt de mogelijkheid om een erfgoedverordening vast te stellen. Op 20 april 2017 heeft u als raad de Erfgoedverordening gemeente Bergen op Zoom 2017 vastgesteld. De Erfgoedverordening biedt de grondslag en bevat procedurele bepalingen voor het aanwijzen van cultureel erfgoed als gemeentelijk monument – een recent voorbeeld vormen de “Zweedse woningen” in Halsteren – en voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor het in enigerlei wijzigen van reeds aangewezen gebouwde gemeentelijke monumenten. Zonder de verordening kan geen cultureel erfgoed worden aangewezen en kan dit niet worden beschermd tegen sloop, aantasting en verwaarlozing. De Erfgoedverordening is geactualiseerd vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. De inwerkingtreding van de Omgevingswet houdt in dat in tal van gemeentelijke documenten die (beleids)regels bevatten over de fysieke leefomgeving moeten worden aangepast aan de nieuwe terminologie. In de Omgevingswet worden 26 bestaande wetten gebundeld die betrekking hebben op de ‘fysieke leefomgeving’. Delen van de Erfgoedwet gaan over op de Omgevingswet. Tot het moment dat het tijdelijke omgevingsplan wordt omgezet in een omgevingsplan (uiterlijk op 1 januari 2032) kunnen nieuwe gemeentelijke monumenten nog worden aangewezen op grond van de gemeentelijke erfgoedverordening. De Erfgoedverordening blijft ook onder de Omgevingswet nodig voor de aanwijzing en bescherming van gemeentelijke monumenten.

Bij de actualisatie is gebruik gemaakt van de modelerfgoedverordening van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). In bepaalde artikelen is van de modelverordening van de VNG afgeweken om beter aan te sluiten bij de Bergse praktijk. Bij de actualisatie van de Erfgoedverordening is van de gelegenheid gebruik gemaakt om de huidige Efgoedverordening op onderdelen aan te passen en te moderniseren dan wel in lijn te brengen met het in voorbereiding zijnde nieuwe erfgoedbeleid. Daarnaast hebben wij de ‘erfgoedscan’ vastgesteld die bepalend is voor de waardering en aanwijzing van gemeentelijke monumenten. Om de erfgoedverordening toegankelijker te maken is een zogenaamde ‘publieksversie’ gemaakt, waarin de regels samen met de toelichting op de regels in één document zijn opgenomen.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
1	Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2017 (RVB17-0005)	bijgevoegd
2	Erfgoedscan 2024	bijgevoegd
3	Was-wordt-tabel-wijzigingen-modelerfgoedverordening	bijgevoegd
4	Publieksversie Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024	bijgevoegd

Gemeente Bergen op Zoom

RVB23-0052

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	:	14 december 2023
Nummer	:	RVB23-0052
Onderwerp	:	Vaststellen Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

De Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024 vast te stellen.

Inleiding

De gemeente Bergen op Zoom behoort met meer dan 700 monumenten (thans 323 rijksmonumenten, 430 gemeentelijke monumenten en 527 beeldbepalende panden en twee rijksbeschermde stadsgezichten [1]) tot een van de oudste steden van Nederland en mag met recht een 'monumentenstad' genoemd worden. De meest recente voorbeelden van bescherming betreffen de "Zweedse geschenkwoningen" in Halsteren. Cultuur en cultuurhistorie zijn, volgens de Toekomstvisie 2035: "belangrijke kwaliteiten van de gemeente en zijn als cement voor de samenleving". Bergen op Zoom is een 'beleefstad' en de cultuurhistorie speelt hierin een grote rol.

De instandhouding en bescherming van cultureel erfgoed is geregeld in de Erfgoedwet en de Erfgoedverordening uit 2017.[2] Artikel 3.16, eerste lid van de Erfgoedwet biedt de mogelijkheid voor het vaststellen van een erfgoedverordening. De erfgoedverordening biedt de grondslag en bevat procedurele bepalingen voor het aanwijzen van gemeentelijke monumenten en voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor het in enigerlei opzicht wijzigen van reeds aangewezen gemeentelijke gebouwde monumenten. Zonder de erfgoedverordening kan geen cultureel erfgoed worden aangewezen en kan dit niet worden beschermd tegen sloop, aantasting en verwaarlozing. Daarnaast is de erfgoedverordening ook van toepassing op cultuurgoederen. Hierbij moet dan gedacht worden aan bijvoorbeeld museale (kunst)collecties waarvan de gemeente eigenaar is of die bij de gemeente in beheer zijn. Op dit moment heeft de gemeente geen collecties aangewezen als beschermd cultuurgoed.

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking.[3] In de Omgevingswet worden 26 bestaande wetten gebundeld die betrekking hebben op de 'fysieke leefomgeving'. Wat onder fysieke leefomgeving moet worden

[1] https://www.monumenten.nl/gemeentes/bergen-op-zoom, https://www.bergenopzoom.nl/monumenten-en-erfgoed
[2] Vastgesteld op 20 april 2017, RVB17-0005
[3] Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving.

verstaan is opgenomen in artikel 1.2 van de Omgevingswet. Hieronder valt in ieder geval al het onroerend cultureel (wereld)erfgoed.[4] De inwerkingtreding van de Omgevingswet houdt ook in dat in tal van documenten moeten worden aangepast aan de nieuwe terminologie. Om onder de Omgevingswet te kunnen blijven werken met bestaande verordeningen dienen deze te worden geactualiseerd om opnieuw te worden vastgesteld.

De erfgoedverordening kan tot maximaal 2032 in de huidige vorm blijven bestaan.[5] Daarna (of zoveel eerder) dienen de regels te zijn opgenomen in het definitieve omgevingsplan. Om gemeentelijke monumenten na inwerkingtreding van de Omgevingswet te kunnen aanwijzen, is het noodzakelijk om de voorgestelde 'Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024' vóór 1 januari 2024 vast te stellen.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

Het cultureel erfgoed vormt een belangrijk onderdeel van de historie van Bergen op Zoom. De gemeente Bergen op Zoom heeft als doelstelling om zich te profileren als beleefstad. Voorwaarde hierbij is dat het cultureel erfgoed binnen de gemeente zo goed mogelijk wordt beschermd, zodat deze waarden ook voor toekomstige generaties bewaard blijven. De erfgoedverordening geeft hier uitvoering aan en biedt – ook onder de Omgevingswet – de grondslag voor het aanwijzen van monumenten als beschermde gemeentelijke monumenten en biedt bescherming tegen sloop, aantasting en verwaarlozing. De Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024 is enerzijds aangepast vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet en anderzijds om aanwijsprocedures beter te laten verlopen en erfgoed beter te kunnen waarderen en te beschermen.

Uitwerking voorstel

Vanaf 1 januari 2024 krijgt de gemeente te maken met een nieuw wettelijk stelsel en ontstaat van rechtswege een tijdelijk omgevingsplan dat bestaat uit alle ruimtelijke besluiten, waaronder alle bestaande bestemmingsplannen en de bruidsschat [6]. Hoe zo optimaal mogelijk gebruik gemaakt kan worden van de Omgevingswet, ook op het gebied van gemeentelijk erfgoed, zal gaandeweg pas duidelijk worden. Uiterlijk op 1 januari 2032 moet de gemeente beschikken over een gebiedsdekkend omgevingsplan waar ook alle beschermde onroerende rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten onderdeel van uitmaken.

De grondslag voor de erfgoedverordening is nu opgenomen in artikel 3.16 van de Erfgoedwet. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is in de Erfgoedwet (artikel 3.16, vierde lid,

[4] Cultuurgoederen (museale collecties) vallen niet onder de definitie van Fysieke leefomgeving.

[5] Gemeenten krijgen tot 1 januari 2032 de tijd om het tijdelijke deel van het omgevingsplan en andere regels over de fysieke leefomgeving om te zetten naar een nieuw omgevingsplan.

[6] Onder de Omgevingswet verhuizen regels van het Rijk naar gemeenten. Gemeenten krijgen dankzij de bruidsschat de tijd om zelf een afweging te maken hoe ze deze onderwerpen willen regelen.

Erfgoedwet) opgenomen dat deze verordening geen regels bevat over de fysieke leefomgeving als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet. Dit geldt met een geplande overgangstermijn tot 2032. Het is voor de Erfgoedverordening noodzakelijk om (een deel van) de wettelijke grondslagen en formele verwijzingen te actualiseren, om met deze verordening onder de Omgevingswet door te kunnen werken.

Op de datum waarop het definitieve omgevingsplan er moet zijn (uiterlijk op 1 januari 2032) moeten de regels over de fysieke leefomgeving – waaronder de aanwijzing van gemeentelijke monumenten – opgaan in het omgevingsplan.[7] Dit betekent dat u na inwerkingtreding van de Omgevingswet nog wel een erfgoedverordening kunt vaststellen, maar dat deze geen regels meer mag bevatten over de fysieke leefomgeving. Die horen namelijk thuis in het omgevingsplan. De erfgoedverordening kan dan bijvoorbeeld niet meer de aanwijzing van gemeentelijke monumenten betreffen, of bepalingen bevatten over archeologie die direct raken aan de fysieke leefomgeving. De verordening kan wel – indirect – roerende cultuurgoederen betreffen of bijvoorbeeld bepaalde financiële bepalingen m.b.t. de gemeentelijke erfgoedzorg, of bepalingen over een gemeentelijk archeologisch depot. Het is dan ook noodzakelijk om de voorgestelde Erfgoedverordening Bergen op Zoom voor 1 januari 2024 vast te stellen.

Reikwijdte
De Erfgoedwet integreert vanaf juli 2016 de Regeling materieelbeheer museale voorwerpen 2013, de Wet verzelfstandiging museale diensten, de Monumentenwet 1988, de Wet tot behoud van cultuurbezit, de Uitvoeringswet UNESCO-verdrag 1970 inzake onrechtmatige invoer, uitvoer of eigendomsoverdracht van cultuurgoederen en de Wet tot teruggave cultuurgoederen afkomstig uit bezet gebied. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt daaruit het onderdeel Monumentenwet 1988, dat over is gegaan naar de Omgevingswet.

Net als bij de huidige erfgoedverordening is gekozen voor een brede Erfgoedverordening die conform het begrip ‘cultureel erfgoed’ ziet op zowel onroerend cultureel erfgoed (monumenten en stads- of dorpsgezichten) als roerend cultureel erfgoed (cultuurgoederen).

De voorgestelde verordening ziet in beginsel niet meer op archeologie. Archeologische waarden moesten ook voor de Omgevingswet worden geborgd via het ruimtelijke spoor.[8] Omdat er binnen de gemeente nog bestemmingsplannen zijn waarin de bescherming van archeologische waarden niet is opgenomen, die na de inwerkingtreding van de Omgevingswet deel uitmaken van het (tijdelijk) omgevingsplan, is een vangnetbepaling opgenomen die voorkomt dat mogelijk archeologische waarden worden aangetast. De voorgestelde verordening maakt het wel mogelijk dat archeologisch erfgoed wordt beschermd via een aanwijzing.

Opzet Erfgoedverordening
Bij de actualisatie is gebruik gemaakt van het model van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG-

[7] De Invoeringswet Omgevingswet voorziet in art. 2.8, aanhef en onderdeel B, daarom in de invoeging van een nieuw derde lid in artikel 3.16 Erfgoedwet, dat bepaalt dat de erfgoedverordening geen regels bevat over de fysieke leefomgeving als bedoeld in artikel 2.4 Omgevingswet (Het derde lid is daarbij vernummerd tot vierde lid.).
[8] De (oude) bestemmingsplannen en de afwijkvergunning op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

modelerfgoedverordening) dat in 2021 is aangepast aan de Omgevingswet. Dit zorgt voor tekstuele en redactionele wijzigingen. Veel wijzigingen ten opzichte van de huidige verordening betreffen actualisaties van grondslagen en formele verwijzingen als gevolg van de Omgevingswet. Zij behoeven geen afzonderlijke toelichting. Redactionele wijzigingen die door de VNG aan de erfgoedverordening zijn voorgesteld, zijn doorgevoerd.[9] Een 'was-wordt-tabel' is bijgevoegd, zodat de wijzigingen ten opzicht de eerdere versie kunnen worden nagegaan. Bij bepaalde artikelen is van de modelverordening van de VNG afgeweken. Dat was overigens onder de huidige Erfgoedverordening uit 2017 al het geval. De aanpassingen worden in dit voorstel benoemd.

Het gaat bij de nieuwe erfgoedverordening niet alleen om een juridisch-technische omzetting. Bij de actualisatie van de erfgoedverordening is van de gelegenheid gebruik gemaakt om de huidige erfgoedverordening op onderdelen aan te passen. Er worden ten opzichte van de huidige verordening wijzigingen voorgesteld, waarbij beleidskeuzes worden gemaakt. Het gaat hierbij dan om de methode van waardering van gemeentelijk erfgoed en de procedure van aanwijzing. Wij hebben ter vervanging van de huidige waarderingscriteria de 'erfgoedscan' vastgesteld die bepalend is voor de waardering en aanwijzing van gemeentelijke monumenten.

Publieksversie
Om de erfgoedverordening toegankelijker te maken is een zogenaamde 'publieksversie' gemaakt, waarin de regels samen met een toelichting in één document zijn opgenomen. De regels zijn exact gelijk aan de regels zoals in dit voorstel opgenomen. De door u vast te stellen regels in dit voorstel zijn echter maatgevend voor de bekendmaking en inwerkingtreding. De toelichting is overigens niet bindend, maar ter ondersteuning van de regels. De toelichting is grotendeels afkomstig van de VNG. In de praktijk zal veelal gebruik worden gemaakt van de publieksversie.

Gemeentelijk erfgoedregister
De gemeente is verplicht een register bij te houden van door ons aangewezen cultuurgoederen (collecties en onroerende monumenten). Bergen op Zoom heeft reeds een gemeentelijke monumentenlijst die online te raadplegen is, zodat in de basis voldaan wordt aan deze eis.[10] Er wordt onderzocht in hoeverre deze lijst toegankelijker kan worden gemaakt en door de gemeente zelf beheerd kan worden. Op grond van de huidige Erfgoedverordening zijn geen museale collecties aangewezen, die in het register opgenomen dienen te worden.

Commissie Ruimtelijke Kwaliteit
In Bergen op Zoom adviseert de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, als opvolger van de WelstandsMonumentenCommissie, over aspecten van welstand alsmede over de aanwijzingen van panden als gemeentelijk monument. Daarnaast adviseert de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit over bouwplannen die gemeentelijke- en rijksmonumenten betreffen. De bevoegdheid van de huidige Commissie Ruimtelijke Kwaliteit komt met de inwerkingtreding van de Omgevingswet te vervallen. De Omgevingswet verplicht gemeenten om een adviescommissie te hebben die adviseert over wijzigingen aan rijksmonumenten. U heeft bij besluit van 10 maart 2022 (RVB22-0001) de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit opnieuw ingesteld en de verordening

[9] Zie voor de VNG-modelerfgoedverordening: https://vng.nl/brieven/wijziging-vng-model-erfgoedverordening-2016-ivm-omgevingswet
[10] Zie voor de lijst met gemeentelijke monumenten: http://www.monumentenboz.nl/

‘Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Bergen op Zoom 2022’ vastgesteld.[11] Hiermee wordt voldaan aan het wettelijke vereiste om een gemeentelijke adviescommissie in te stellen. In de voornoemde verordening is opgenomen welke bevoegdheden de commissie heeft, hoe de commissie is samengesteld en hoe de leden worden benoemd.

In de Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Bergen op Zoom 2022 zijn de huidige taken van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit als uitgangspunt genomen. De adviestaken van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit blijven gelijk en wijzigen onder de Omgevingswet niet. U heeft een delegatiebesluit genomen om leden van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit door het college te benoemen. Hierbij heeft u wel aangegeven aan welke eisen de leden moeten voldoen.

Delegatie aanwijzing van gemeentelijke monumenten
U bent bevoegd tot het vaststellen en wijzigen van het omgevingsplan (artikel 2.4 Omgevingswet). U bent per 1 januari 2024 dus ook bevoegd voor het aanwijzen van gemeentelijke monumenten in het omgevingsplan. Hiermee verschuift dus feitelijk de wettelijke bevoegdheid om gemeentelijke monumenten aan te wijzen op het moment dat een voor de hele gemeente een omgevingsplan is vastgesteld. Indien een gemeentelijk monument wordt aangewezen, moet dit worden opgenomen in het (tijdelijke) omgevingsplan. Hiervoor moet het omgevingsplan worden gewijzigd. Vooruitlopend hierop heeft u op 21 april 2022 een delegatiebesluit genomen als bedoeld in artikel 2.8 van de Omgevingswet over het aanwijzen, wijzigen en schrappen van gemeentelijke monumenten (RVB22-0003). Dit houdt in dat wij (het college) bevoegd blijven tot het aanwijzen van gemeentelijke monumenten en het omgevingsplan hiervoor kunt wijzigen. Een wijziging van het omgevingsplan zal op korte termijn nog niet aan de orde zijn. Het overgangsrecht voorziet erin dat nog niet in het omgevingsplan opgenomen gemeentelijke monumenten hun rechtsgeldigheid behouden.

Erfgoedscan
De huidige Erfgoedverordening kent waarderingscriteria.[12] Op basis van deze criteria wordt bepaald of een onroerende zaak in aanmerking komt voor plaatsing op de erfgoedlijst. Het is gebruikelijk, en in rechtspraak geaccepteerd, om aan de hand van een waarderingssysteem de monumentale waarde te bepalen. De huidige waarderingscriteria en de wijze van beoordelen kent echter een te beperkt toepassingsbereik. Zo kan op basis van de waarderingssystematiek bijvoorbeeld geen archeologisch erfgoed worden aangewezen. De huidige waarderingscriteria, afkomstig van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, zijn met name bedoeld voor het waarderen van gebouwen.

Om erfgoed beter te waarderen hebben wij de 'erfgoedscan' vastgesteld die tegelijkertijd met de Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024 in werking zal treden.[13] De erfgoedscan vormt een bijlage bij de verordening en is ook als bijlage bij dit voorstel gevoegd. Die erfgoedscan is een objectieve weging van de (6) cultuurhistorische waarden, waaronder de archeologische, architectuurhistorische, ensemblewaarden, alsmede

[11] De Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Bergen op Zoom 2022 treedt op 1 januari 2024 in werking.
[12] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2020-321093.html
[13] Zie artikel 6, derde lid, onder b van de Erfgoedverordening.

de gaafheid/herkenbaarheid, zeldzaamheid en belevingswaarde, als onderbouwing voor aanwijsbesluiten. De voornoemde waarden vallen uiteen in 26 onderdelen. De erfgoedscan is van toepassing op aardkundige waarden, archeologie, architectuur, historische bouwkunst, historische geografie, historische waterstructuren, historische ecologische structuren en historische stedenbouw inclusief de openbare ruimte. De erfgoedscan heeft hiermee een ruimer toepassingsbereik dan de huidige waarderingscriteria. Zo kunnen ook archeologische objecten en structuren worden beoordeeld. Indien een onderdeel niet van toepassing is telt dit niet mee voor de waardebepaling. Door een gemiddelde te nemen kan een object beter worden beoordeeld. In geval van bijzondere omstandigheden, door burgemeester en wethouders te bepalen, kan bij de aanwijsprocedure van de erfgoedscan worden afgeweken (lid 3, onder d). De toepassing van de erfgoedscan zullen wij evalueren. De uitkomsten hiervan zullen wij u met u delen.

Ambtshalve aanwijzingen
In de voorgestelde verordening is ervoor gekozen om gemeentelijke monumenten alleen nog ambtshalve aan te wijzen. Artikel 5, zoals het nu geformuleerd is, laat geen ruimte meer voor besluiten op een aanwijsverzoek van derden. Dat wil overigens niet zeggen dat derden geen verzoek meer kunnen indienen, maar tegen de reactie op zo'n verzoek kunnen dan geen rechtsmiddelen (bezwaar en (hoger)beroep) worden ingesteld omdat de juridische grondslag voor het verzoek dan in de verordening ontbreekt. Dat voorkomt lange en slepende procedures bij de rechtbank en Raad van State en kan de capaciteit anders worden ingezet. Het biedt ons inziens meer soelaas om voorafgaand aan een aanwijsronde met partijen als bijvoorbeeld de Vereniging Binnenstad Bergen op Zoom en Bond Heemschut het gesprek aan te gaan. Partijen kunnen ons dan wijzen op eventuele aan de lijst toe te voegen objecten.

De Erfgoedwet heeft de mogelijkheid om een 'appellabel' verzoek in te dienen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voor de aanwijzing van rijksmonumenten in 2016 al ingeperkt. In principe wijst de Rijksdienst namens de minister op verzoek ook geen nieuwe rijksmonumenten meer aan. Ook andere gemeenten, waaronder de gemeente Roosendaal, kunnen alleen nog ambtshalve gemeentelijke monumenten aanwijzen.

In Bergen op Zoom is nog behoorlijk veel historische bebouwing aanwezig. Een groot deel hiervan is ofwel aangewezen als gemeentelijk monument, als rijksmonument of ligt binnen het rijksbeschermde stadsgezicht. Er wordt voorgesteld om terughoudend te zijn met het aanwijzen van nieuwe beschermde monumenten en de objecten en/of structuren aan te wijzen conform het in ontwikkeling zijnde nieuwe erfgoedbeleid.

Wij willen toe naar maximaal twee vaste aanwijsronden per jaar waarin meerdere objecten tegelijkertijd worden aangewezen. Op de nominatie staan de wederopbouwmonumenten. Voorafgaand aan de aanwijzing zullen wij u op de hoogte stellen van het voornemen tot aanwijzing.

Instandhoudingsplicht
Een belangrijke reden om onder de Omgevinsgwet nog een erfgoedverordening te hebben betreft de toepassing van de zogenaamde 'instandhoudingsplicht'. Deze instandhoudingsplicht biedt een grondslag om instandhouding van gemeentelijke monumenten af te dwingen bij de eigenaar. Een eigenaar voldoet in ieder geval niet aan de instandhoudingsplicht als langdurig geen of gebrekkig onderhoud is uitgevoerd en daarbij van één of meer onderdelen van het monument (bijvoorbeeld dak, muren, schilderwerk of constructie) de

onderhoudstermijn aantoonbaar is verlopen en die situatie tot gevolg heeft dat de instandhouding van het monument gevaar loopt. Noodzakelijk onderhoud betekent in dit verband zoveel als het herstellen, repareren of gedeeltelijk vervangen van delen van het monument die door slijtage of een van buiten komende oorzaak niet meer normaal functioneren of onbruikbaar zijn geworden. Daarnaast gaat het ook om maatregelen die erop zijn gericht geleidelijke achteruitgang en natuurlijk verval van materialen tegen te gaan. De instandhoudingsplicht voor rijksmonumenten volgt uit de Omgevingswet (artikel 13:12, onder b, Besluit activiteiten leefomgeving). Ook hier staat de gemeente voor de handhaving aan de lat.

Overgangsrecht
De Omgevingswet kent veel overgangsrechtelijke bepalingen die ook van invloed zijn op de erfgoedverordening. Tot het moment dat het tijdelijk omgevingsplan wordt omgezet in een omgevingsplan (uiterlijk 1 januari 2032) kunnen nieuwe gemeentelijke monumenten nog worden aangewezen op grond van de gemeentelijke erfgoedverordening.[14] De wijziging van artikel 3.16 Erfgoedwet door de Invoeringswet Omgevingswet wordt daartoe uitgesteld, zodat de verordening ook in deze overgangsfase nog van kracht blijft. De erfgoedverordening blijft dus nodig voor de aanwijzing van monumenten als beschermde gemeentelijke monumenten en de intandhouding ervan.

Wat betreft aanvragen omgevingsvergunning voor het wijzigen van een (rijks)monument die voor 1 januari 2024 worden ingediend maar waarop na 1 januari 2024 besloten wordt, bepaalt het overgangsrecht bij de Omgevinsgwet, dat het huidige recht (Wabo) hierop van toepassing blijft. Deze aanvragen worden afgehandeld met inachtneming van de “Erfgoedverordening gemeente Bergen op Zoom 2017”.

Consequenties van het voorstel

De voorgestelde Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024 vervangt de bestaande erfgoedverordening uit 2017. Omdat het een bestaande verordening vervangt blijft de werking en strekking grotendeels ongewijzigd, met dien verstande dat de verordening “Omgevingswetproof” is gemaakt. De wettelijke grondslagen en formele verwijzingen zijn geactualiseerd, zodat vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet deze hun geldigheid blijven behouden. Redactionele wijzigingen die door de VNG aan de Erfgoedverordening zijn voorgesteld, zijn doorgevoerd. In bepaalde artikelen is van de modelverordening afgeweken. Daarnaast is de ‘erfgoedscan’ vastgesteld die samen met de voorgestelde verordening bepalend is voor de waardering en aanwijzing van gemeentelijke monumenten.

Duurzaamheid
Dit voorstel draagt niet direct bij aan de gemeentelijke duurzaamheidsambities.

Risico paragraaf

[14] De Omgevingswet biedt via het omgevingsplan meer mogelijkheden voor de bescherming van onroerend cultureel erfgoed. In het omgevingsplan kan ook de omgeving van het monument worden opgenomen en kunnen hieraan voorschriften worden verbonden, of kunnen onderdelen van een gebouw worden beschermd.

Geïdentificeerde risico's

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten		X		
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak		X		
3. Imago gemeente		X		
4. Algemene en externe omgeving		X		
5. Veiligheid		X		
6. Financiën		X		
7. Juridisch			X	
8. Planning			X	
9. Kwaliteit uitvoering		X		
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners		X		

Beheersmaatregelen risico's hoog

	Risico	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1.				

Alternatieven

Afgeweken van VNG-modelerfgoedverordening
De aanpassing aan de erfgoedverordening betreft een noodzakelijke handeling vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De VNG-modelerfgoedverordening is als uitgangspunt genomen bij het opstellen van de voorgestelde verordening. De VNG-modelerfgoedverordening was al aangepast aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Zie ook de bij dit voorstel gevoegde 'was-wordt-tabel'. Ook de toelichting bij de verordening – opgenomen in de publieksversie – is aangepast aan de Omgevingswet.

Beleidskeuzes
Wat betreft de voorgestelde beleidskeuzes kan door u anders besloten worden. Hetzelfde geldt voor het afsluiten van appellabele aanwijsverzoeken en de aanwijssystematiek. Hierna volgt welke beleidskeuzes worden voorgesteld.

- Alleen ambtshalve aanwijzingen (Artikel 5, eerste lid)
  Toegelicht in dit voorstel onder het kopje "Aanwijsverzoeken".

- Alleen exterieur beschermd (Artikel 5, derde lid)
  Gelijk aan de huidige Erfgoedverordening van 2017 wordt voorgesteld om alleen het exterieur (buitenzijde) van gemeentelijke monumenten onder de beschermende werking van de aanwijzing te

laten vallen tenzij in het aanwijzingsbesluit of de redengevende beschrijving is opgenomen dat ook elementen uit het interieur bescherming toekomt. Bij interieur moet dan bijvoorbeeld worden gedacht aan plafonds, vloeren, trappen en open haarden. Deze elementen vallen onder de huidige erfgoedverordening dus niet automatisch onder de beschermende werking. Hetzelfde geldt voor tuininrichting, bomen en bijgebouwen. Hiermee werd overigens al van de voorgaande VNG-modelverordeningen afgeweken. Veel gemeenten laten zowel het exterieur als het interieur wel onder de beschermende werking vallen.

Bij rijksbeschermde monumenten – die zwaarder beschermd worden – valt zowel het exterieur als het interieur automatisch onder de beschermende werking. Indien dit onder de voorgestelde erfgoedverordening ook bij de aanwijzing van gemeentelijke monumenten automatisch zou gaan gelden brengt dit allerlei praktische en juridische problemen met zich mee. Hoe om te gaan met waardevolle interieurelementen van reeds aangewezen gemeentelijke monumenten? Als deze interieurelementen niet worden geïnventariseerd en gedocumenteerd heeft bescherming sowieso geen zin. Dit vormt tegelijkertijd voor burgers en gemeente een behoorlijke lastenverzwaring omdat er veel meer omgevingsvergunningen verleend moeten worden bij verbouwingen. Consequentie van het niet automatisch beschermen van het interieur is wel dat geaccepteerd moet worden dat bepaalde elementen verloren kunnen gaan.

- Aanwijsprocedure (Artikel 6, lid 2 t/m 6)
  Behoudens het eerste lid is de procedure voor het aanwijzen van gemeentelijke aangepast. Deze aanwijsprocedure wijkt al van af van VNG-modelerfgoedverordening. De VNG-modelerfgoedverordening is op dit punt nogal beperkt. Vanuit de praktijk volgt dat meer behoefte is aan houvast. Ten opzicht van de huidige verordening wordt voorgesteld om erfgoed op een andere manier te waarderen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de ‘erfgoedscan’. Dit is eerder in dit voorstel ook al toegelicht onder het kopje “Erfgoedscan”. Indien de waarderingsscore (uitkomst) van de efgoedscan als bedoeld in artikel 6, lid 3, onder b gelijk of hoger is dan 3,50 komt het monument (object of structuur) voor aanwijzing in aanmerking. In de huidige erfgoedverordening geldt een grens van 78 punten, maar daar werd niet uitgegaan van een gemiddelde. Nu is de flexibiliteit ingebouwd dat bij bijzondere objecten en structuren ook aanwijzing kan plaatsvinden buiten de ‘erfgoedscan’ om, hetgeen meer recht doet aan de doelstelling van het erfgoedbeleid. Indien de erfgoedscan niet wordt toegepast dient dit uiteraard in het aanwijsbesluit te worden gemotiveerd.

Raadsvoorstel

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,

Mr. drs. ing. M. van Vliet

De burgemeester,

Drs. M. Mulder MSc.

RVB23-0052

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 10 oktober 2023, nr. RVB23-0052;

gelet op voorstel RVB22-0003 waar op 21 april 2022 op besloten is;

en gelet op de artikelen 3.16 en 9.1 van de Erfgoedwet, gelezen in samenhang met de artikelen 2.4, 4.4, 5.1, 16.54, eerste lid en 17.9 eerste lid, van de Omgevingswet;

BESLUIT:

De Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024 vast te stellen.

ERFGOEDVERORDENING BERGEN OP ZOOM 2024

§ 1. Algemeen

Artikel 1. Definities
In deze verordening en de daarop berustende voorschriften wordt, tenzij anders is bepaald, verstaan onder:
- Commissie Ruimtelijke Kwaliteit: gemeentelijke adviescommissie als bedoeld in artikel 8, eerste lid van deze verordening en artikel 17.9 van de Omgevingswet (gemeentelijke adviescommissie).
- erfgoedscan: een objectieve weging van de cultuurhistorische waarden, waaronder de archeologische, architectuurhistorische, ensemblewaarden, alsmede de gaafheid/herkenbaarheid, zeldzaamheid en belevingswaarde, als onderbouwing voor besluiten inzake bescherming (bijlage 1 bij deze verordening);
- gemeentelijk beschermd cultuurgoed: cultuurgoed als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet dat als zodanig is aangewezen op grond van artikel 3, eerste lid;
- gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht: stads- of dorpsgezicht als bedoeld in de bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet dat als zodanig is aangewezen op grond van artikel 18;
- gemeentelijk beschermde verzameling: verzameling als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet die als zodanig is aangewezen op grond van artikel 3, tweede lid;
- gemeentelijk monument: monument of archeologisch monument als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet dat is ingeschreven in het gemeentelijk erfgoedregister;
- minister: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- omgevingsvergunning: vergunning als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor een activiteit met betrekking tot een gemeentelijk monument of een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht;

Artikel 2. Gemeentelijk erfgoedregister

1. Burgemeester en wethouders houden een door eenieder te raadplegen gemeentelijk erfgoedregister bij van krachtens deze verordening onherroepelijk aangewezen cultureel erfgoed inclusief de locaties waaraan krachtens artikel 4.2, eerste lid, van de Omgevingswet in het omgevingsplan de functie cultureel erfgoed is toebedeeld.
2. Het gemeentelijk erfgoedregister bevat gegevens over de inschrijving en ter identificatie van het aangewezen gemeentelijk cultureel erfgoed.

§ 2. Aanwijzing van gemeentelijk beschermd cultuurgoed of gemeentelijk beschermde verzameling

Artikel 3. Aanwijzing als gemeentelijk beschermd cultuurgoed of gemeentelijk beschermde verzameling

1. Burgemeester en wethouders kunnen besluiten een cultuurgoed dat van bijzondere cultuurhistorische of wetenschappelijke betekenis of uitzonderlijke schoonheid is en dat als onvervangbaar en onmisbaar behoort te worden behouden voor het gemeentelijk cultuurbezit en dat eigendom is van de gemeente of dat aan de zorg van de gemeente is toevertrouwd aan te wijzen als gemeentelijk beschermd cultuurgoed.
2. Burgemeester en wethouders kunnen besluiten een verzameling van bijzondere cultuurhistorische of wetenschappelijke betekenis, die als geheel of door een of meer van de cultuurgoederen die een wezenlijk onderdeel van de verzameling zijn, als onvervangbaar en onmisbaar behoort te worden behouden voor het gemeentelijk cultuurbezit en die in eigendom van de gemeente is of die aan de zorg van de gemeente is toevertrouwd aan te wijzen als gemeentelijk beschermde verzameling.
3. Voor de aanwijzing van een cultuurgoed dat of een verzameling die aan de zorg van de gemeente is toevertrouwd is toestemming van de eigenaar vereist.
4. Over het voornemen van een aanwijzing, bedoeld in het eerste of tweede lid, alsmede over de vervreemding van een gemeentelijk beschermde cultuurgoed of een gemeentelijke beschermde verzameling of over het afstand doen van de zorg daarvoor vragen burgemeester en wethouders advies aan een commissie als bedoeld in artikel 4.18 van de Erfgoedwet.
5. Dit artikel is niet van toepassing op:
   a) door de minister beschermde cultuurgoederen en beschermde verzamelingen als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet, en;
   b) cultureel erfgoed dat is aangewezen op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet.
6. Burgemeester en wethouders kunnen criteria vaststellen op grond waarvan tot aanwijzing als bedoeld in het eerste lid wordt overgegaan.

Artikel 4. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als gemeentelijk beschermd cultuurgoed of gemeentelijk beschermde verzameling

1. Burgemeester en wethouders kunnen een besluit tot aanwijzing als bedoeld in artikel 3, eerste of tweede lid, wijzigen of intrekken. Artikel 3, vierde lid, is hierop van overeenkomstige toepassing, tenzij het een aanpassing van ondergeschikte betekenis betreft of het gemeentelijk beschermd cultuurgoed of de gemeentelijk beschermde verzameling waarop de aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
2. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het gemeentelijk beschermd cultuurgoed of de gemeentelijk beschermde verzameling waarop de aanwijzing betrekking heeft wordt aangewezen als:

a) Door de minister beschermd cultuurgoed of beschermde verzameling als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet, of;

b) beschermd cultureel erfgoed op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet.

3. Burgemeester en wethouders verwerken de wijziging, intrekking of het vervallen van een aanwijzing direct in het gemeentelijk erfgoedregister, doch uiterlijk binnen 14 werkdagen.

§ 3. Aanwijzing gemeentelijk monument

Artikel 5. Aanwijzing als gemeentelijk monument

1. Burgemeester en wethouders kunnen besluiten een gemeentelijk (archeologisch) monument, zijnde een gebouw, bouwwerk, object, tuin of park, dat van bijzonder belang is voor de gemeente vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde, aan te wijzen als beschermd gemeentelijk (archeologisch) monument.
2. Dit artikel is niet van toepassing op:
   a) rijksmonumenten, en;
   b) monumenten en archeologische monumenten die zijn aangewezen op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet of een omgevingsverordening als bedoeld in artikel 2.6 van de Omgevingswet.
3. De aanwijzing als bedoeld in het eerste lid heeft in het geval van gebouwen en bouwwerken uitsluitend betrekking op het exterieur en het casco. Beschermingswaardige elementen uit het interieur, bijgebouwen dan wel andere constructies, vallen uitsluitend onder de beschermende werking van de aanwijzing indien deze uit het oogpunt van cultureel erfgoed van bijzondere betekenis zijn en als zodanig expliciet zijn aangeduid in het besluit tot aanwijzing en omschreven in de bijbehorende redengevende beschrijving.

Artikel 6. Voornemen tot aanwijzing en procedure

1. Het voornemen om toepassing te geven aan artikel 5, eerste lid wordt door burgemeester en wethouders schriftelijk bekendgemaakt aan alle zakelijk gerechtigden op de onroerende zaak die vermeld staan in de openbare registers, bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Kadasterwet, dan wel de bij de gemeente bekende eigenaar.
2. Voordat een kerkelijk monument wordt aangewezen, voeren burgemeester en wethouders overleg over het voornemen met de eigenaar.
3. Voordat over de aanwijzing als bedoeld in artikel 5, lid 1 een besluit genomen wordt:
   a) een redengevende beschrijving opgesteld en;
   b) wordt het object beoordeeld aan de hand van de door burgemeester en wethouders vastgestelde criteria (erfgoedscan);
   c) onderdeel van de erfgoedscan vormt een toelichting op de score per onderdeel, voor zover dat onderdeel van toepassing is.
   d) In geval van bijzondere omstandigheden, door burgemeester en wethouders te bepalen, kan bij de aanwijsprocedure het toepassen van de criteria als bedoeld in dit artikel, derde lid 3, onder b achterwege blijven.
4. Indien dit door burgemeester en wethouders noodzakelijk wordt geacht, wordt voorafgaand aan de aanwijzing een bouwhistorisch onderzoek opgesteld.

5. Voordat over de aanwijzing als bedoeld in artikel 5, lid 1 een besluit genomen wordt, wordt advies gevraagd aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Zie ook artikel 8.
6. Indien de waarderingsscore (uitkomst) van de efgoedscan als bedoeld in artikel 6, lid 3, onder b gelijk of hoger is dan 3,50, komt het monument (object of structuur) voor aanwijzing in aanmerking. De minimale score geldt niet als door burgemeester en wethouders is bepaald dat de erfgoedscan buiten toepassing blijft conform artikel 6, lid 3, onder d van deze verordening.
7. Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht is niet van toepassing op de aanwijsprocedure, tenzij expliciet door burgemeester en wethouders van toepassing wordt verklaard.

Artikel 7. Voorbescherming

1. De bescherming van paragraaf 4 is van overeenkomstige toepassing op het monument of archeologisch monument ten aanzien waarvan een voornemen als bedoeld in artikel 6, eerste lid is bekendgemaakt.
2. De voorbescherming, bedoeld in het eerste lid, vervalt op het moment van inschrijving van de aanwijzing in het gemeentelijk erfgoedregister of op het moment waarop het aanwijzingsbesluit wordt herroepen of door de bestuursrechter wordt vernietigd.

Artikel 8. Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

1. Burgemeester en wethouders vragen over het voornemen om toepassing te geven aan artikel 5, eerste lid advies aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.
2. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit betrekt in ieder geval de leden die deskundig zijn op het gebied van de monumentenzorg bij het advies.
3. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit brengt binnen 12 weken na ontvangst van de adviesaanvraag omtrent de aanwijzing als gemeentelijk monument schriftelijk en deugdelijk gemotiveerd advies uit.

Artikel 9. Beslistermijn, inhoud aanwijzingsbesluit

1. Op een aanwijzing dient te worden besloten binnen 26 weken na de dag nadat schriftelijk een voornemen als bedoeld in artikel 6, eerste lid is uitgedaan.
2. De aanwijzing bevat in ieder geval de plaatselijke aanduiding van het gemeentelijke monument, de datum van aanwijzing, de kadastrale aanduiding en een beschrijving van het gemeentelijke monument.

Artikel 10. Bekendmaking aanwijzingsbesluit aan rechthebbenden en inschrijving en inwerkingtreding

1. De aanwijzing als bedoeld in artikel 5, eerste lid wordt schriftelijk bekendgemaakt aan alle zakelijk gerechtigden op de onroerende zaak die vermeld staan in de openbare registers, bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Kadasterwet.
2. Burgemeester en wethouders verwerken de aanwijzing als bedoeld in artikel 5, eerste lid direct in het gemeentelijk erfgoedregister, doch binnen uiterlijk 14 werkdagen nadat het burgemeester en wethouders het besluit hebben genomen.
3. De aanwijzing als bedoeld in artikel 5, eerste lid wordt tevens binnen 4 dagen ingeschreven in het Wkpb-register.
4. De aanwijzing als bedoeld in artikel 5, eerste lid treedt in werking met ingang van de dag na verzending van het besluit aan geadresseerden.
5. Van het besluit omtrent de aanwijzing als bedoeld in artikel 5, eerste lid wordt een kennisgeving gedaan in het elektronisch Gemeenteblad. De aanwijzing bevat in ieder geval de plaatselijke aanduiding van het gemeentelijke monument, de datum van aanwijzing, de kadastrale aanduiding en een beschrijving van het gemeentelijke monument.

Artikel 11. Aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument

1. In een spoedeisend geval kunnen burgemeester en wethouders een monument of archeologisch monument aanwijzen als voorlopig gemeentelijk monument. In afwijking van artikel 8 wordt in dat geval aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit advies gevraagd over de vastgestelde aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument.
2. Een aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument vervalt na 26 weken of zoveel eerder als burgemeester en wethouders een besluit hebben genomen over de aanwijzing, bedoeld in artikel 5, eerste lid.
3. Paragraaf 4 is van overeenkomstige toepassing vanaf het moment dat zakelijk gerechtigden schriftelijk in kennis worden gesteld van het besluit van burgemeester en wethouders tot aanwijzing van het monument of archeologisch monument als voorlopig gemeentelijk monument. Artikel 10 is van overeenkomstige toepassing op deze aanwijzing.

Artikel 12. Wijziging gemeentelijk erfgoedregister, vervallen aanwijzing monument

1. Burgemeester en wethouders kunnen ten aanzien van gemeentelijke monumenten en voorlopige gemeentelijke monumenten wijzigingen aanbrengen in het gemeentelijk erfgoedregister.
2. Als de wijziging ziet op het schrappen uit het register is paragraaf 3 van overeenkomstige toepassing, tenzij het monument of het archeologisch monument waarop de aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
3. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het monument of het archeologisch monument waarop de aanwijzing betrekking heeft is ingeschreven in het rijksmonumentenregister of een provinciaal erfgoedregister als bedoeld in artikel 3.17, derde lid, van de Erfgoedwet of een omgevingsverordening als bedoeld in artikel 2.6 van de Omgevingswet. Het vervallen van de aanwijzing wordt onverwijld bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.
4. De wijziging wordt binnen 4 dagen in het Wkpb-register verwerkt.

§ 4. Bescherming gemeentelijk monument

Artikel 13. Instandhoudingsplicht gemeentelijk monument

Het is verboden een gemeentelijk monument te beschadigen of te vernielen, of daaraan onderhoud te onthouden dat voor de instandhouding daarvan noodzakelijk is.

Artikel 14. Omgevingsvergunning gemeentelijk monument

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders een gemeentelijk monument:
   a) te slopen, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen, of;
   b) te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op:
   a) de uitvoering van normaal onderhoud, voor zover detaillering, profilering, vormgeving, materiaalsoort en kleur van het monument niet wijzigen, en voor zover de aanleg van een tuin, park of andere aanleg, niet wijzigt;
   b) alleen inpandige veranderingen van een onderdeel van het monument, voor zover het elementen betreft die niet zijn beschreven in de redengevende beschrijving.

3. Burgemeester en wethouders kunnen in het belang van de monumentenzorg nadere regels stellen met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden aan een gemeentelijk monument. Deze regels kunnen mede inhouden een vrijstelling van het verbod, bedoeld in het eerste lid, of een plicht tot het melden van handelingen bedoeld in het tweede lid.
4. Bij de beoordeling omtrent de aanvraag om omgevingsvergunning wordt de redengevende beschrijving van het monument als uitgangspunt genomen.
5. Bij de beoordeling omtrent de aanvraag om omgevingsvergunning kan, indien de redengevende beschrijving onvoldoende aanknopingspunten bevat, een bouwhistorisch onderzoek worden verlangd.
6. Burgemeester en wethouders zenden onverwijld een afschrift van de ontvankelijke aanvraag om omgevingsvergunning voor een gemeentelijk monument aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit voor advies.
7. De termijn waarbinnen advies door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit wordt uitgebracht bedraagt 2 weken vanaf het moment dat het plan in haar vergadering is behandeld.

Artikel 15. Overleg met en/of instemming van eigenaar kerkelijk monument

1. Voor zover de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een kerkelijk monument als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet, neemt het college pas een beslissing na overleg met de eigenaar.
2. Voor zover het gaat om een beslissing waarbij wezenlijke belangen van het belijden van de godsdienst of levensovertuiging in dat monument in het geding zijn, beslist het bevoegd gezag alleen in overeenstemming met de eigenaar.

Artikel 16. Weigeringsgronden

De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend als het belang van de monumentenzorg zich daartegen niet verzet.

§ 5. Aanwijzing gemeentelijke beschermd stads- en of dorpsgezichten

Artikel 17. Aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht

1. De gemeenteraad kan, op voorstel van burgemeester en wethouders, stads- of dorpsgezichten aanwijzen als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht.
2. Burgemeester en wethouders zenden het voorstel voor advies aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Artikel 8, tweede en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. De gemeenteraad beslist binnen 26 weken na verzending van het voorstel, bedoeld in het tweede lid.
4. Een aangewezen gemeentelijk stads- of dorpsgezicht wordt onverwijld opgenomen in het gemeentelijk erfgoedregister.
5. De gemeenteraad stelt ter bescherming van een op grond van het eerste lid gemeentelijk aangewezen beschermd stads- of dorpsgezicht een omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet vast. Bij het besluit tot aanwijzing van een beschermd stads- of dorpsgezicht kan hiertoe een termijn worden gesteld.
6. Bij het besluit tot aanwijzing van een beschermd stads- of dorpsgezicht wordt bepaald of en in hoeverre het tijdelijk omgevingsplan als beschermend in de zin van het vorige lid kunnen worden aangemerkt.
7. Dit artikel is niet van toepassing op een beschermd stads- of dorpsgezicht dat via instructies de functie-aanduiding rijksbeschermd of provinciaal beschermd stads- of dorpsgezicht heeft, of dat is aangewezen

op grond van artikel 2.34, vierde lid van de Omgevingswet of een provinciale verordening als bedoeld in artikel 2.6 van de Omgevingswet.

Artikel 18. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht

1. De gemeenteraad kan, op voorstel van burgemeester en wethouders, een besluit tot aanwijzing als bedoeld in artikel 18, eerste lid, wijzigen of intrekken. Artikel 18, tweede en derde lid, is hierop van overeenkomstige toepassing, tenzij het een aanpassing van ondergeschikte betekenis betreft of het stads- of dorpsgezicht waarop aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
2. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het stads- of dorpsgezicht waarop de aanwijzing betrekking heeft wordt aangewezen als:
   beschermd stads- of dorpsgezicht op grond van een instructie als bedoeld in als bedoeld in artikel 2.33, eerste lid, of artikel 2.34, vierde lid van de Omgevingswet.
3. Burgemeester en wethouders verwerken de wijziging, intrekking of het vervallen van een aanwijzing direct in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 19. Verbodsbepaling en aanvraag omgevingsvergunning

1. Het is in een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht verboden om zonder omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1 van de Omgevingswet, een bouwwerk te slopen.
2. De omgevingsvergunning kan in ieder geval worden geweigerd als naar het oordeel van burgemeester en wethouders niet aannemelijk is dat op de plaats van het te slopen bouwwerk een ander bouwwerk kan of zal worden gebouwd.
3. Artikel 16 is van overeenkomstige toepassing.
4. Het eerste lid is niet van toepassing op het slopen ingevolge een verplichting als bedoeld in de artikelen 13, 13a of 13b van de Woningwet of ingevolge een verplichting zoals genoemd in een algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 4.3, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet.

§ 6. Handhaving en toezicht

Artikel 20. Strafbepaling

Degene die handelt in strijd met artikel 13 of met het bepaalde krachtens artikel 14, derde lid, wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie of hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Artikel 21. Toezichthouders

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast toezichthouders van het met handhaving of vergunningen belaste organisatieonderdelen van de gemeente Bergen op Zoom.
2. Burgemeester en wethouders kunnen daarnaast andere ambtenaren met dit toezicht belasten.

§ 7. Vangnet archeologie

Artikel 22. Vangnet archeologie

1. Het is verboden de bodem te verstoren in een archeologisch monument of een gebied waar aantoonbaar archeologische vondsten of waarden worden verwacht als in het daar vigerende omgevingsplan niet is voldaan aan artikel 5.130 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, tenzij:

a) voor de activiteit een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.12, eerste of tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht of artikel 5.1, eerste lid, onder a, van de Omgevingswet is verleend;

b) het de verstoring betreft van een archeologisch monument, waarde of verwachting die is aangegeven op de gemeentelijke archeologische waardenkaart, de provinciale archeologische monumentenkaart of de landelijke indicatieve kaart van archeologische waarden en het verrichten van de activiteiten geen strijd oplevert met door burgemeester en wethouders vastgestelde regels over de toegestane mate van verstoring;

c) de activiteit plaatsvindt op basis van een deugdelijke beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening wordt gehouden en onevenredige schade voor archeologische waarden wordt voorkomen, of;

d) met een vooronderzoek is aangetoond dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn en dat dit onderzoek door burgemeester en wethouders is beoordeeld en akkoord bevonden.

2. Burgemeester en wethouders kunnen nadere regels stellen over het verrichten van archeologisch onderzoek.

§ 8. Slotbepalingen

Artikel 23. Intrekken oude verordening

De Erfgoedverordening gemeente Bergen op Zoom 2017, vastgesteld op 20 april 2017, wordt ingetrokken op het moment dat de Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024 in werking treedt.

Artikel 24. Overgangsrecht

1. Een krachtens de “Erfgoedverordening gemeente Bergen op Zoom 2017” aangewezen en geregistreerd gemeentelijke monument, worden geacht aangewezen en geregistreerd te zijn overeenkomstig de bepalingen van deze verordening.
2. Aanvragen en bezwaren die zijn ingediend voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze verordening worden afgehandeld met inachtneming van de “Erfgoedverordening gemeente Bergen op Zoom 2017”.

Artikel 25. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt tegelijk met de Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet) op 1 januari 2024 in werking.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: “Erfgoedverordening Bergen op Zoom 2024”

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 14 december 2023

De griffier, De voorzitter,

Mevr. drs. E.P.M. van der Meer Mevr. Drs. M. Mulder MSc.